

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR
STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 81 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-202“ PROJEKTO (toliau - Projektas)
(TAP-21-736; TAIS Nr.: 21-24849(2))

2021-06-14 Nr. NV-1353

Vilnius

Projekto rengėjas: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projekto tikslas: pateikti Vyriausybės išvadą Seimo narių V. Gapšio, A. Mazuronio ir kt. pateiktam Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 81 straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr. XIVP-202 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma kompensuoti dalį palūkanų už valstybės remiamas paskolas studijų kainai padengti tokiu būdu sumažinant finansinę naštą mokamas studijas pasirinkusiems asmenims.

Dabartinė situacija: Mokslo ir studijų įstatymo 81 str. nurodyta, kad studentai gali gauti valstybės remiamas paskolas studijų kainai sumokėti, gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms pagal tarptautines arba tarpžinybines sutartis. Valstybinio studijų fondo (toliau – Fondas), administruojančio šias paskolas, duomenimis, nuo 2009 m., kada buvo pradėtos teikti valstybės remiamos paskolos, iki 2020 m. buvo pasirašytos 55 879 paskolos studijų kainai sumokėti (viso už 87 492 177 Eur), 24 049 paskolos gyvenimo išlaidoms (viso už 34 476 855 Eur) ir 308 paskolos dalinėms studijoms pagal tarptautines ar tarpžinybines sutartis (viso už 610 295 Eur).

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad valstybės remiamų paskolų studijų kainai sumokėti palūkanos, kurios yra priskaičiuojamos studijų metais ir per 5 metus po studijų pabaigos, paskolų gavėjams būtų visiškai kompensuojamos. Kompensavimo tvarką siūloma nustatyti Vyriausybei. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad siūlymui įgyvendinti papildomai reikėtų apie 1,47 mln. eurų per metus.

Projekto esmė. Siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- 1) Ir šiuo metu valstybė yra sudariusi labai palankias sąlygas asmenims grąžinti valstybės remiamas paskolas:
  - paskolos grąžinimo pradžia yra po 12 mėnesių nuo pradinės studijų pabaigos datos,
  - paskolos grąžinimo trukmė yra iki 15 metų,
  - paskolos gavėjui, kurio šeimos pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui pastaruosius 6 mėnesius buvo ne daugiau kaip 50 procentų didesnės už valstybės remiamų pajamų dydį, paskolos grąžinimas gali būti atidėtas iki penkių kartų,
  - studentui pageidaujant ir šiuo metu yra galimybė jo studijų laikotarpiu palūkanas apmokėti iš valstybės biudžeto lėšų, todėl studijuodamas asmuo gali nemokėti jokių paskolos grąžinimo įmokų.
- 2) Fondo duomenimis, vidutiniškai vieno asmens bendra visų pasiimtų paskolų suma pabaigus studijas siekia apie 1 490 Eur. Tokios paskolos grąžinimo mėnesinė įmoka yra apie 10 Eur, iš jų palūkanos sudaro nuo 0,01 iki 2,6 Eur. Su paskolų grąžinimo sunkumais susiduria apie 2 proc. paskolas studijoms paėmusių asmenų.
- 3) Preliminariais duomenimis, Įstatymo projektui įgyvendinti papildomos valstybės biudžeto lėšos sudarytų apie 300–500 tūkst. Eur per metus, ir ši suma ateityje gali išaugti. Atkreiptinas dėmesys, kad, remiantis Konstitucinio Teismo nutarimais, tarp žmogaus teisėtų interesų ir visuomenės bei valstybės reikmių turi būti pusiausvyra.
- 4) Siekiant pagerinti studijų prieinamumą Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.6.6 papunktyje numatyta 2022 m. II ketvirtyje apręngti Lietuvos aukštojo mokslo socialinės dimensijos tobulinimo veiklos planą pagal užsienio šalių patirtį.

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos neįgyvendina.

Derinimas: Projektas derintas su Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinių studijų fondu, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija (be pastabų), Energetikos ministerija, Kultūros ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos universitetų rektorių konferencija (pastabų nepateikė). Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų neturi.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti *tarpinstituciniame pasitarime* ir papildomai įvertinti pateikto Įstatymo projekto dermę su Vyriausybės programos projekto „Aukščiausios kokybės, tarptautiškos ir prieinamos studijos“ nuostatomis, kuriomis įsipareigojama keisti valstybės remiamų paskolų teikimo tvarką bei užtikrinti, kad studijas toliau tęsiančiam ar išėjusiam akademinį atostogų asmeniui nereikėtų iš karto grąžinti paskolos (54.4 p.).

Socialinės politikos grupės patarėja

Nijolė Putrienė